

Ірина Подоляк, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Комунальний заклад вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради;
Христина Новак-Мазепа, спеціаліст вищої категорії, Комунальний заклад вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради, аспірантка Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського;
Ігор Неділько, кандидат медичних наук, спеціаліст вищої категорії, Комунальний заклад вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

Актуальність проблеми. Для успішної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців в нових соціально-економічних умовах на перший план виходить особистість студента, здатність його до самостійності прийняття рішень і доведення їх до виконання, тобто освіта передбачає ґрунтовний рівень фахової компетентності. Також важливим аспектом є дотримання високих етичних стандартів медичної діяльності. Принципи гуманізму, розуміння професійного обов'язку та високий рівень етичної та деонтологічної культури лежить в основі професійної діяльності медичної сестри. Проблема формування професійної етики майбутніх медичних сестер є одним з пріоритетних напрямків роботи викладача фахового закладу медичної освіти.

Комплексна професійно-орієнтована виховна система у Волинському медичному інституті забезпечує холістичний підхід до формування висококваліфікованого медичного працівника, конкурентоспроможного на ринку праці, професіонала, який усвідомлює моральну відповідальність за результати своєї роботи. Медична етика є рушійним чинником діяльності особистісної самореалізації медичних працівників.

Мета дослідження – теоретичне дослідження умов формування професійної етики майбутніх медичних сестер в процесі фахової підготовки студентів Волинського медичного інституту.

Виклад основного матеріалу. Етика медичного працівника – це частина загальної етики, яка визначає моральні засади поведінки медичного працівника у сфері його діяльності, зміст і сутнісні характеристики професійної етики майбутніх медичних сестер [2]. Медична етика включає в себе сукупність норм поведінки та моралі, створює

підґрунтя для почуття обов'язку та честі, моральних переваг медичного працівника.

Морально-етичні аспекти відіграють основну роль в діяльності сестри милосердя в усі часи: від засновниці професії сестри милосердя Ф. Найтінгейл до сучасного професіонала, працюючого в умовах постійних викликів сьогодення. Недарма Ф. Найтінгейл визначала сестринську справу як «одну з найдавніших мистецтв і одну з наймолодших наук, яка концентрується на турботі про пацієнтів».

Створення і впровадження в освітній процес методик реалізації педагогічних умов формування професійної етики при вивченні клінічних дисциплін забезпечує гуманістичну складову у вихованні майбутньої медичної сестри з ґрунтовно сформованими професійними цінностями.

На практичних заняттях з клінічних дисциплін широко застосовуються методи та форми роботи, які б забезпечували такі компоненти професійної етики медичної сестри (табл. 1).

Таблиця 1

Компоненти професійної етики медичної сестри

Когнітивний компонент	Праксеологічний компонент	Комунікативний компонент
– рівень професійно-етичних знань і професійно важливих етичних якостей (професійний обов'язок, моральна і професійна відповідальність, милосердя, професійна честь, совість, повага, толерантність), необхідних для формування моральної свідомості, моральної поведінки та моральних відносин у професійній діяльності.	– сформованість уявлень про способи моральної поведінки в соціумі з урахуванням морально-етичних проявів, – ціннісні відносини і стійкість мотивації до взаємодії з людьми, – професійні дії, що впливають на формування моральних переконань і моральної поведінки.	– мовно-комунікативні засоби, культура спілкування, культура слухання, що сприяють формуванню умінь попереджувати і вирішувати конфлікти, керуючись моральними цінностями, аналізувати свою поведінку, поводити себе відповідно до моральних норм.

При роботі з пацієнтами медична сестра повинна керуватись не лише медичними аспектами надання допомоги, а й юридичними нормами для забезпечення ретельного та відповідального догляду за хворими, поважаючи незалежність та права пацієнтів. Для студентів, особистість яких тільки формується, в межах вивчення дисципліни «Основи медсестринства» є обов'язкове вивчення Етичного кодексу

медичної сестри, який визначає основні моральні зобов'язання щодо догляду за пацієнтами та є еталоном морально-етичної оцінки медсестер.

Зокрема, на заняттях з дисципліни «Медсестринство в психіатрії» студенти вивчають основні статті Закону України «Про психіатричну допомогу», який регламентує правові та організаційні засади забезпечення громадян психіатричною допомогою виходячи із пріоритету прав і свобод людини і громадянина, правовий і соціальний захист осіб, що мають розлади психічного здоров'я [4].

Професійні цінності здійснюються на навчальних практиках під керівництвом викладача з допомогою таких методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. Словесні методи навчання (пояснення, розповідь, бесіда, повідомлення, обговорення, диспут, діалог).
2. Наочні методи навчання (схеми, презентації, таблиці, стенди, діаграми, відео та аудіо-матеріали, плакати, малюнки, картини, портрети, прилади, препарати, соціальні ролики).
3. Практичні методи навчання (тести, ситуаційні задачі, кросворди, ділові та рольові ігри, моделювання життєвих ситуацій, проблемні ситуації, метод створення ситуації новизни, алгоритми надання невідкладної допомоги, робота з пацієнтом).

Дані методи направлені не лише на вивчення та закріплення теоретичних і практичних знань, а й виступають вагомим механізмом формування етичної культури медичної сестри.

Висновок. Отже, особливості формування професійної етики медичного працівника визначаються ступенем його загальної, фахової та психологічної підготовки в навчальному закладі, специфікою професійно-етичної спрямованості навчального середовища медичного інституту та професійного середовища медичної установи, а також особистісними якостями. Компетентність професійної етики медичного працівника виявляється в гуманістичному характері професійної діяльності в медичній галузі і у реалізації професійних цінностей, етико-моральних засад. Провідну роль професійна етика відіграє в роботі з пацієнтами різного профілю. Без належного морально-етичного виховання неможливе особистісно-професійне становлення майбутніх медичних сестер як повноцінних фахівців у сфері діяльності, яка включає складні соціальні відносини та впливає на особистість пацієнта та медичного працівника.

Література

1. Біліченко О. В. Шляхи підвищення ефективності етичної підготовки майбутніх медичних сестер. *International Scientific Conference Scientific Development of New Eastern Europe: Conference Proceedings, Part I, April 6th. Riga, 2019 P. 24–27.*
2. Венгер О. П. Мотивація досягнення як важливий чинник успішного професійного становлення студентів-медиків. *Медична освіта*. Випуск 4, Тернопіль, 2018. С. 31–35.
3. Закон України «Про психіатричну допомогу». URL: <https://zakonodavstvo.com/ukrajiny-zakony/zakon-ukrajini-pro-psihiatrichnu-dopomogu-2000-1079.html>.
4. Кравченко О. Формування мовної особистості майбутніх медичних сестер: етичний компонент. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Педагогіка*. Івано-Франківськ, 2013. Вип. XLIX. С. 361–364.
5. Прядко Н. О. Мотивація досягнення як детермінанта успіху в професійній діяльності особистості. *Вісник*. № 127. 2015. С. 177–180.